

שטו.

תניא רבי אומר לעולם לא ירבה אדם רעים בתוך ביתו כו'. יסוד המעלות והמדות הטובות הוא, שכל מדה תמצא את מקומה הראוי לה, וכל דבר יהי עומד על צביונו ולא יתבטל מצורתו בשביל איזה נטיה של קנין אפי' דבר טוב. ע"כ באשר חיי המשפחה היא ראשית הצדק ואחריה תבא חיי הרעות גם מחוץ לחוג חיי המשפחה, ע"כ ישם האדם תמיד אל לב שבהיותו מרחיב את גבול היושר לחיות ג"כ חיי רעות ואהבה, באופן יותר רחב מחיי משפחתו היחידה, יעשה כן אבל באופן שלא תהי' מזה כל השבתה לחיי המשפחה עצמה. כי תמיד יהי' העולם בכללו מוצלח כשיעמדו תחלה פרטיו על בסיס חזק ונאה, בין בדברים שהם שלמות הגוף ובין בדברים שהם שלמות הנפש, ואז יצאו ג"כ חוץ לגבולם להשתתף בדברים הנוגעים אל כולם בכלל. ריבוי הרעים בתוך הבית, התערבם ביותר מהמדה הראויה, מביא שהאדם לא יהי' מתיחד בהנהגת ביתו כפי רוחו הוא כ"א כפי רוח הרעים הבאים בתוך הבית, והוא כאב נעכר נובע מהשיטה הכוזבת של ביטול כח הפרט לגמרי והפסדת צורתו בשביל אחרים. ע"כ יהיו הרעים רעים אהובים, ישפיעו הם עליו והוא עליהם, אבל רק באותה המדה שתכונת ביתו לא תשתנה, ותתנהג רק ע"פ הכרתו הפרטית, אז ישכיל ויצליח. כי ראשית הנפילה היא רק בעזוב האדם את הכרתו ונסמך להיות מחקה את אחרים. ובאמת הלא רבו התנאים שעל ידם א"א לאדם אחר להיות למופת גמור ומוחלט לזולתו, כ"א ע"י כח שפיטה והבחנה מה לקרב ומה לרחק. ע"כ תהי' הרעות רק מקיפה את ביתו, בא אל תוכו ג"כ בזמנים נאותים, ולא ירבה אותם בתוך הבית, למען לא יתבטל רשותו הפרטי משלטונו הגמור.

שטז.

תניא רבי אומר אל ימנה אדם אפטרופוס בתוך ביתו כו'. הסילוק של שלטון היחיד ברשותו הפרטית תבוא לאחת משתי סבות שהם הפכיות. או מסבת שפלות הנפש וביטול קיצוני אל החברה הסובבת אותו, עד שיתעה בשוא לחשוב שבריבוי הרעים בתוך ביתו יכבד ולפי המציאות הן בחוץ יכונן את חייו הפרטיים. זאת השפלות כשתכנס מפרטים רבים אל כלל האומה תולד מזה נגע ההתהדרות נוכח בני נכר דוקא, וההתחקות ללכת במנהגים ונמוסים זרים לחבב לימודים זרים יותר מכל נחלת ד' ותורת ישראל. ולהיפך, יש אשר מרוב גדולת הנפש יעזוב איש את הנהגת ביתו הפרטית בידי אחרים, כי ירום לבו שהוא צריך לפי מעלתו להיות עסוק בדברים גדולים כלליים, ודבר זה מפסיד ג"כ עד מאד, עד שיגרום להתמוטטות חייו הפרטיים ולא ימצא אז מעמד בחיים

הגדולים והכוללים. ע"כ לעולם אל יצא אדם לגמרי מחוגו הפרטי, ושלטונו הביתי יהי תמיד בידו וממנו יעשה לו פתחים וחלונות להיות מתיחס אל החוץ ואל הכלל. וכשישתרש מנהג כזה בעם כולו, יהיו בנים נאמנים לעמם, דבקים בשם ד' אלהי ישראל נוצרי בריתו ועדותיו, ועם זה אוהבים ואהובים לכל הבריות כולם.